VNS 7/2024 vp

# Valtioneuvoston selonteko YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda2030:n toimeenpanosta

## Maa- ja metsätalousvaliokunnan kokous 07.02.2025

**Matti Pihlajamaa, Tiina Koljonen, Henna Sundqvist, Maria Åkerman & Hanna Pihkola, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy**

# VTT:n lausunto keskittyy seuraaviin tavoitteisiin

- Tavoite 7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille
- Tavoite 9. Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita
- Tavoite 12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys
- Tavoite 13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

- Erityisen tärkeää on kiinnittää huomiota tavoitteeseen 12, jossa kehitys on laskeva, sekä tavoitteeseen 13, jossa kehitys on hidastunut.
- Tavoite 7 ja 9 ovat oleellisia kehityksen kääntämiseksi positiiviseen suuntaan kahdessa edellisessä.

# Tavoite 7. Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille

- Selonteossa esitetään, että Suomi pyritään nostamaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi edistämällä puhtaan talouden kasvua kotimaassa sekä viennin kautta, jotka lisäisivät puhtaan talouden kasvua kotimaassa.
- VTT korostaa, että puhtaan **sähköntuotannon kaksinkertaistaminen tulisi toteuttaa markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti**, jolloin varmistetaan, että uudelle sähköntuotantokapasiteetille on myös riittävästi sähkön kysyntää.
- VTT:n, LUKE:n ja SYKE:n KEITO-hankkeen alustavien laskelmien mukaan sähkön kysyntä kasvaa nykytasosta merkittävästi, mutta jäisi verrattain kauas hallituksen tavoitteesta.
- Alustavien arvioiden mukaan Suomi ei olisi saavuttamassa EU:n energiatehokkuusdirektiivissä (EED) vuodelle 2030 asettamaa loppuenergiankäytön tavoitetta, jonka vuoksi Suomen tulisi erityisesti kiinnittää huomiota toimiin, jolla edistetään **energiankäytön tehostamista sekä energian säästöä**.

# Tavoite 9. Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita

- Selonteossa mainitaan tavoite ”Suomi jättää yhä suuremman maailmanlaajuisen kädenjäljen viemällä maailmalle päästöttömiä ratkaisuja.”
- VTT toteaa, että kehittämisen lisäksi olennaista olisi **varmistaa uusien ratkaisujen laaja käyttöönotto**, joka on tällä hetkellä iso pullonkaula.
- **Vientivaatimus on keskeinen TKI-rahoituksen jakokriteeri**, mikä voi ohjata rahoitusta pois ensisijaisesti kotimaisista kestävyyssiirtymää tukevista hankkeista.
- Agenda2030:n toimeenpanossa tulisi huomioida sekä kansallinen että globaali näkökulma ja niiden väliset synergiat.
- **Kotimaisten kestävyyssiirtymää tukevien tavoitteiden edistäminen** TKI-politiikan keinoin edellyttää paitsi rahoitusta, myös julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja kumppanuusmalleja.
- Teknologisten innovaatioiden lisäksi tarvitaan järjestelmätason muutoksia, joissa myös kunnat ja kaupungit ovat tärkeitä paikallisia toimijoita.

# Tavoite 12. Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

- Fossiilisten raaka-aineiden korvaaminen vaatii **merkittäviä panoksia uusien** vaihtoehtoisten**, kierrätysraaka-aineiden ja biopohjaisten raaka-aineiden tutkimukseen, kehitykseen ja käyttöönottoon.**
- **Uusille raaka-aineille tarvitaan selkeät ja läpinäkyvät kestävyyskriteerit**, jotta varmistetaan ympäristöhyötyjen toteutuminen ja edistetään uusien tuotteiden kilpailukykyä markkinoille.
- Lisäksi on todettava, että tämänhetkiset tavoitteet keskittyvät erityisesti tuotantotapojen kestävyyteen. Sen sijaan **kulutuksen kestävyyteen liittyvä tavoitteet ovat puutteellisia.**
- **Kuluttajakäyttäytyminen ja kuluttajien ohjaaminen** kohti kestävämpiä kulutustapoja on välttämätön osa kiertotaloussiirtymää, ja edellytys kiertotalouteen perustuvien liiketoimintamallien käyttöönotolle.

# Tavoite 13. Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

- Suomi olisi saavuttamassa ilmastolain 60 prosentin päästövähennystavoitteen vuoden 1990 päästötasoon verrattuna, mikäli investoinnit erityisesti teollisuussektorilla toteutuvat suotuisasti.
- Vuodelle 2035 asetettu hiilineutraalisuustavoite näyttäytyy erittäin haastavana maankäyttösektorin nettonielujen käännyttyä nettopäästöiksi. VTT haluaakin korostaa, että lisätoimia tarvitaan kaikilla päästösektoreilla ja erityisesti LULUCF-sektorilla, jotta ilmastolain ja EU:n asettamat tavoitteet saavutettaisiin.
- Koska investointiajat ovat pitkät ja uusien toimien vaikutukset LULUCF-sektorilla näkyvät päästötaseessa vasta vuosien jälkeen, **VTT haluaa korostaa johdonmukaisten toimien kiireellisyyttä jo nykyisellä hallituskaudella.**
- Toimien kiireellisyyden vuoksi **olisi tärkeää, että pitkän aikavälin päästökehitystä ja siihen liittyviä skenaariolaskelmia päivitetään riittävän usein**, jotta voidaan arvioida ilmastotoimien oikeasuuntaisuus, oikea-aikaisuus, toimien tehokkuus ja lisäksi varmistetaan kestävä ja oikeudenmukainen siirtymä hiilineutraaliin yhteiskuntaan.